

Riyadh

Delges: Utbildningsdepartementet och
Utrikesdepartementet

Betänkande SOU 2018:78 Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (dnr. UM2018/47221/RIYA)

Sammanfattning

Ambassaden ser positivt på utredarens förslag om nya mål och ny nationell strategi för internationalisering av universitet och högskolor. Ambassaden stödjer förslaget att inrätta en plattform med i huvudsak de uppgifter som utredaren föreslagit och ser positivt på att den svenska representationen för högre utbildning och forskning stärks utomlands. För de utlandsmyndigheter med potential att attrahera kvalificerade studenter, men som saknar forskningsråd, anser ambassaden att forskningsrådets regionala ansvar bör tydliggöras. Ambassaden välkomnar utredarens förslag om en enklare process för studenter att söka sig till Sverige men mer konkreta förslag behövs för att få ned handläggningstiderna till 2-3 veckor efter ansökan, särskilt för kvalificerade studenter och arbetstagare.

Avsnitt 3 Kännedom om Sverige som kunskapsnation och kunskap om omvärlden

Ambassaden håller med om att kännedomen om Sverige som kunskapsnation måste stärkas. Utifrån saudisk kontext finns goda förutsättningar att attrahera saudiska studenter i större omfattning. Även om förslagen om utökad omvärldsbevakning, utvecklad utlandsorganisation, främjande och marknadsföring är bra så återstår frågan om det är tillräckligt för att få den bredd som behövs i internationaliseringen. Utredaren föreslår att utöka bemanningen och antalen utlandskontor från sex till tio genom två pilotprojekt. Även om utredaren beaktar att kostnaderna för verksamheten måste vägas mot att motiven för insatserna bör vara skarpa så menar ambassaden att tillräckligt med resurser måste avsättas för att attrahera kvalificerade studenter från olika delar av världen.

2019-04-07

Utifrån utredarens förslag så efterfrågar ambassaden en tydlighet för de utlandsmyndigheter som saknar forskningsråd och dessas möjligheter att samordna insatser. Ambassaden ser positivt på att utredaren föreslår att forskningskontoren ska sträva efter att bevaka regioner snarare än enskilda länder. Detta uppdrag bör dock slås fast så att utlandskontoren får ett regionalt ansvarsområde (s. 122), något som är särskilt viktigt i Gulfregionen där svenska lärosäten idag har relativt få samarbeten.

Avsnitt 4 Samordning mellan myndigheter

Frågan om samverkan mellan myndigheter lyftes som en viktig del i utredningens direktiv där utlandsmyndigheterna spelar en viktig roll i internationaliseringen (s. 147, 163). Utredarna föreslår att regeringskansliet inte finns med som representant i styrgruppen i den upprättade plattformen för internationalisering på permanent basis.

Då forskningsråden inte fått ett tydligt regionalt ansvar blir det extra viktigt att dialogen mellan plattformen och utlandsmyndigheter utan forskningsråd fungerar. Utredaren menar att informationsutbytet underlättas genom Svenska institutets representation i plattformen. Ambassaden noterar att Svenska institutet inte har några utlandsstationerade vid utrikesdepartementets utlandsmyndigheter och önskar förtydliganden hur dialogen mellan Svenska institutet och utlandsmyndigheten ska fungera i praktiken (s. 164).

Avsnitt 5 Att komma som avgiftsskyldig student till svenska universitet och högskolor

Utifrån ambassadens erfarenheter finns det ett stort behov av samlad information om att komma till Sverige. Ambassaden ställer sig positiv att ett gemensamt webbaserat och myndighetsgemensamt gränssnitt för ansökan till högskolan, hantering av ansökan, stipendier samt uppehållstillstånd tas fram. Utredaren konstaterar att det finns en stor andel studenter som söker som är obehöriga. Ambassaden håller med utredaren om att processen generellt måste bli effektivare med särskilda insatser för snabbhantering av kvalificerade studenters ansökningar (s.168). Vi ser att det finns ett behov av att stärkt effektivitet i hanteringen av de högkvalificerade studenternas ansökan till högskolan och universitet samt hanteringen av uppehållstillstånd för kvalificerade studenter och arbetstagare, exempelvis genom att Migrationsverket prioriterade högkvalificerade bristyrken. Lärosäten bör även i större

2019-04-07

utsträckning utnyttja separat antagning för att etablera samarbeten med utländska lärosäten.

Avsnitt 6 Migrationsrättsliga aspekter

Det måste gå snabbare att handlägga antagnings- och uppehållstillståndsärenden vid högskola och hos Migrationsverket, vilket även utredaren slår fast, för att gynna internationaliseringen och stärka Sverige-bilden. Det föreslås en rad åtgärder, bland annat att universitet och högskolor ska certifieras för bedömningen av utlänningars avsikt att studera i Sverige samt att en utredning tillsätts om certifiering av universitet och högskolor för en mer generell hantering av ansökan om uppehållstillstånd för studier och forskning. Ambassaden har flera erfarenheter av att blivande studenter valt universitet i andra västländer pga. den långa handläggningstiden för studie- och arbetskraftstillstånd. Utredaren tar upp riktningssmål att handläggningstiderna för ett studerandetillstånd bör vara att en student får besked senast en månad före terminsstart. Ambassaden noterar att det efter positivt beslut tar mellan 3–4 veckor att få sitt uppehållstillståndskort skickat till ambassaden. Om en student vill överklaga Migrationsverkets beslut om avslag är handläggningsprocessen även längre för att få saken prövad i domstol. Detta innebär att chansen att få sin sak prövad innan terminsstart är liten. Vi ser därför att handläggningstiden istället bör ta riktning på handläggningstiden efter ansökan. Utredaren pekar på vikten av att rätt personer söker utbildningar i Sverige och att urvalet inte ska vara begränsade till ett fåtal länder (s.171). För att konkurrera med andra länder bör ambitionsnivån inte vara lägre än Nederländernas och det bör finnas konkreta förslag om att få ned handläggningstiden till 2–3 veckor efter ansökan, som i Nederländerna.

Ambassaden anser att väntetiderna bör kortas betydligt. Migrationsverket förväntas genomföra förändringarna inom ramen för sin befintliga budget (s. 407). För att attrahera mer kvalificerade sökande ser ambassaden därför att frågan bör utredas om förutsättningarna för en särskild enhet på Migrationsverket för snabbare handläggning av kvalificerade sökanden, både för studier och arbete. Även det kanadensiska exemplet där handläggningstiden kan gå snabbare utifrån medborgarskap bör utredas.

2019-04-07

Gällande förlängningsärenden är handläggningstiden alldeles för lång. Ambassaden anser därför att det är rimligt att längden på uppehållstillstånden bör omfatta hela studietiden. Den långa handläggningstiden får negativ påverkan för studenter som under studietiden och handläggningen av förlängningsansökan har svårigheter att resa tillbaka till sina hemländer. Detta leder till en onödig process där ambassaden i avvaktan på uppehållstillståndskort kan behöva bevilja nationell D-visering för att möjliggöra inresa till Sverige.

Utredaren föreslår att universitet och högskolor har möjlighet att dela uppgifter som behövs för hantering av uppehållstillstånd för studier. Ambassaden har tidigare rapporterat att det finns många tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd i Sverige men fortsätter att bo och arbeta i Saudiarabien utan att bosätta sig i Sverige. Detta gäller även studenter som inte påbörjar sina studier eller som inte befinner sig i Sverige för att studera. Migrationsverket föreslås därför lättare kunna återkalla uppehållstillstånd.

Ambassaden har flera exempel där betalande studenter för vilka saudiska staten garanterar alla omkostnader för studier, boende, hälsovård etc. fått sin ansökan avslagen pga. en teknikalitet, exempelvis att saudiska staten garanterar samtliga vårdkostnader, men inte anger några maxbelopp. Det måste därför finnas utrymme för flexibilitet i bedömningarna av handlingar utifrån en landanalys.

Avsnitt 11 Konsekvensbeskrivning

Utredaren menar att förslaget innebär vissa ökade kostnader för staten, i huvudsak genom utökade uppdrag för myndigheter. Det är bra att utredaren lyfter fram möjligheten för utlandsmyndigheter som arbetar med internationaliseringen av högskolor och universitet att erhålla mer medel. Utredaren har inte klarlagt hur utlandsmyndigheter utan forskningsråd kan komma att få bedriva mer omvärldsbevakning, genomföra fler aktiviteter och ta emot fler delegationer. Ambassaden vill framhålla att ett utökat fokus på universitets och högskolors internationalisering kan innebära att utlandsmyndigheterna kan behöva prioritera bort andra arbetsuppgifter.

I detta ärende har Jan Knutsson beslutat. Markus Lundgren och Linus Fahlstedt har varit föredragande.